

ærede Medlem, der nu talte, om, at man bør se sig vel for og overveje, hvad der bydes til den ene Side ligeoverfor Hensynet til den anden. — Om det store Spørgsmaal om Statslaan, som det ærede 5te Medlem for 1ste Kreds (Oct. Hansen) kaldte et Principspørgsmaal, skal jeg ikke udtale mig nærmere, idet jeg maa hævde, at dette Spørgsmaal er afgjort for dette Rings Vedkommende og for dets Vedkommende vedtaget, og jeg kan derfor med Føje sige, at det ikke er paa denne Lov, at det skal vedtages. Det er et Principspørgsmaal, som ikke særlig rammer denne Lov, men andre Jærnbanelove og andre produktive Anlæg. Hvad det nye Princip angaar, saa forbauser det mig uægtelig at høre udtalt, at det skal være et nyt Princip i vor Lovgivning. Loven af 10de Marts 1861, som bevilger Anlæg til et Beløb af 13,150,000 Rigsdaler, altsaa 26,300,000 Kr., indeholder følgende § 4: „Indenrigsministeren er bemyndiget til at erlægge de Betalinger, der ske i Henhold til denne Lov, enten i rede Penge eller med 4 pCt. Obligationer, som ere uopfygelige fra Kreditors Side, og som udstedes i dette Djemed. Disse Obligationer maa dog ikke afhændes til en lavere Pris end 96 pCt. af deres paalydende Sum.“ Dette er vedtaget af Rigsdagen og stadfæstet den 10de Marts 1861 og angaar Anlæg og Drift af Jærnbaner i Kongeriget Danmark.

Oct. Hansen: Den ærede Indenrigsminister misforstod mig. Jeg har ikke sagt, at det var et Principspørgsmaal ved Jærnbanelove, at der ikke maatte optages Statslaan. Jeg forstod den ærede Minister, at det skulde være et Princip ved Jærnbanelove, at der skulde vedtages Statslaan. Det er mig velbekendt, at naar man kommer til saadanne store samlede Bevillinger, der drejer sig om Beløb som 26 Millioner eller 51 Millioner, hvor meget det nu var, saa er det ganske naturligt, at man samtidig sætter under Overvejelse, hvorledes Pengene skulle tilvejebringes, men jeg tror ikke, at den ærede Minister kan paabjude mig en eneste Jærnbanelov, som drejer sig om en enkelt lille Jærnbane eller om et Par smaa Jærnbaner, hvor man har staaet paa samme Maade, som den ærede Indenrigsminister i denne Lov og har sagt: „Her er Loven, men maa jeg saa bede om samtidig at saa et Statslaan!“ — Det ærede 2det Medlem for Kjøbenhavn (Matzen) har jeg allerede derved svaret; naar Talen har været om disse store samlede Jærnbanebevillinger, saa har man vedtaget Statslaan, men naar man ser paa de øvrige tidligere Lovforslag, hvor

noget saadant skulde have fundet Sted, saa kan han vist ikke nævne noget andet end Lovforslaget om Rystbanen, hvor man har villet stille en saadan Paragraf ind i Jærnbaneloven. At andre Lande have været saa ulykkelige at de have maattet være nøbde til at optage Statslaan, det er tilvisse ikke nogen Grund for os til at følge et saa slet Eksempel, og vi have Grund til at prise os lykkelige, fordi vi ikke have været tvungne til at komme ind derpaa, men i den sidste Menneftaalder have kunnet formindste vor Statsgæld i Stedet for at forøge den.

Blot endnu et Par Ord om den Klausul, som jeg ønsker optagen i Entrepriskontrakter angaaende Jærnbanebygninger og andre Statsforetagender. Naar det ærede andet Medlem for Kjøbenhavn siger, at en saadan Klausul vilde forhøje Arbejdets Pris uforholdsmæssig, medføre, at Staten kom til at give en uforholdsmæssig Pris for Arbejdet, har jeg allerede tilladt mig at udtale, hvorfor jeg tror, at dette ikke vil ske, og det er jo blandt andet, fordi Entreprenørerne ville vide, at de i Indenrigsministeren, som staaer upartist overfor Forholdet, netop ville have en Voldgiftsmand, som ikke vil tage mere Hensyn til den ene Part end til den anden, og at der derfor vil blive fair prix for Arbejdslønnen. Men det er mærkeligt nok, at dette, at en Kontrakt, som Staten skulde indgaa, maaste vil noget forhøje Foretagendets Pris paa Grund af en saadan human Klausul, hvorved der tages Hensyn til Arbejdslønnen, skal fremhæves som noget, der vil gøre en saadan Klausul umulig, netop i samme Mandedræt, som den ærede Minister, og hvis jeg ikke tager fejl, det ærede andet Medlem for Kjøbenhavn og min ærede Sidemand (Ruudsen) have fremhævet det smukke i at følge Princippet: Landets Brød for Landets Børn. Man skal holde sig til danske Fabrikker, danske Entreprenører o. s. v. Jeg vil henstille, om det ærede Medlem ikke tror, at Staten derved i mange Tilfælde vil komme til at betale adskilligt mere, end naar den tog sin Tilflugt til Udlandet. Man vil her gøre det Hensyn gældende, at det er rigtigt, som det ærede andet Medlem for Kjøbenhavn (Matzen) sagde, at man skal beskytte det nationale Arbejde, men naar det gælder om at beskytte Arbejderne mod at blive exploiterede og beskytte dem imod de Entreprenører, som Staten indlader sig med, saa glemmer man dette Hensyn til de nationale Arbejdere.

Indenrigsministeren (Fingerslev): Nej, det glemmer man slet ikke, og det ærede Medlem behøver ikke at være bekymret der-